

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" marta numurā 2
- GLOBALG.A.P. – iespēja lauku lielražotājiem 3
- Attaisnotie izdevumi gada deklarācijā. . . . 4
- Pirmo reizi bruto segumi sagatavoti tējām, spārņiem un sausseržiem 5
- Vēl neizmantotās iespējas lauksaimniecībā 6
- "Karotītēs" saimnieko ar prieku 7
- Starpkultūru devums pavasara sezonai. . . 8
- Pieteikšanās platību maksājumiem sākas no 10. aprīļa 9
- "Kūpiņšala" – mājražošana un lauku tūrisms ir mūsu nākotne laukos 10
- Pārdot meža īpašumu vai ciršanas tiesības? 12
- 250 miljoni eiro veselīgai ēšanai skolās 13
- Meža platības – 43% no ES teritorijas. . . 13
- Bada draudi – 53 pasaules valstīs 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2019. gada maijā ... 14
- Kristīnes sirdslieta – keramika. 15

Foto: Agnese Ceidāne

AKTUALITĀTES

Konkursa "Laukiem būt!" pirmo vietu ieguvēji (no kreisās): Māris Skujiņš (Līgatnes novads), Inga Elksne (Madonas novads); Dace Damberga (Talsu novads) un Lelde Bāra (Jelgavas novads)

NOSKAIDROTI "LAUKIEM BŪT!" 2019. GADA UZVARĒTĀJI

Konkursa "Laukiem būt!" fināls noslēpumainajā Abgunstes muižā aizvadīts, un krituši arī noslēpumainības plīvuri par to, kurš no sešpadsmit šī gada konkursa finalistiem uzvarējis Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) rīkotajā ikgadējā konkursā lauku jauniešiem.

Satraukumu par savas idejas aizstāvēšanu finālā nedaudz mazināja šogad izvēlēta pasākuma norises vieta – Abgunstes muiža. Daudzi tajā bija pirmo reizi un pārsteigti atzina, ka ir apbrīnojams saimnieku – Asnātes un Jāņa Avotnieku – triju gadu laikā šeit paveiktais, iedvesmojošs katrs ēkas stūris un saimnieku uzņēmība, īstenojot daudzos projektus muižas atdzīvināšanai.

UZZIŅA

Konkursa uzvarētāji balvā saņem naudu savu ideju īstenošanai:

1. vieta – 2400 eiro;
2. vieta – 1400 eiro;
3. vieta – 1000 eiro;
4. vieta – diploms un 100 eiro.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: "Abgunstes muiža lieliski sasauca ar "Laukiem būt!" ideju – apziņu un praktisku rīcību lauku teritoriju attīstībā. Šī gada konkursā visinteresantākais secinājums man bija, ka ne jau nauda, bet atbalsta plecs, iespēja savu ideju izrunāt ar zinošu un ieinteresētu cilvēku ir tas, kas ir patiesi svarīgs šiem jauniešiem. Pat nesaņemot lielu balvu, viņi ir no sirds pateicīgi par

iegūtajām zināšanām. Šī vienkāršā pateicība ir kas tāds, ko mūdienu biznesa pasaulē vairs nenovērtē, bet – kuras dēļ LLKC konsultantu darbs ir neatsverams."

Kategorijā "Lauksaimniecība" pirmo vietu ar ideju par mikrozaļumu audzēšanu saņēma Dace Damberga no Talsu novada. Otro vietu – Emīls Jauntēvs no Balvu novada ar ideju par aitu nagu griešanas un ciršanas pakalpojumu sniegšanu. Trešo vietu ieguva Maija Dauģele ar ieceri Kandavas pusē izveidot valriekstu dārzu, bet diplomu par dalību un 100 eiro naudas balvu – Mai-rīta Ķilda ar ideju par šķirnes trušu audzēšanu Jaunpils novadā.

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIŠ" MARTA NUMURĀ

Kādu lauksaimniecības politiku veidos jaunā Zemkopības ministrijas (ZM) vadība, kā ir zemniekam, piena ražotājam, nonākt lielajā politikā? Par to un nozares aktualitātēm saruna ar ZM parlamentāro sekretāru un Kocēnu novada "Zilūži" saimnieku Jāni Grasbergu.

"Mēs redzam trīs svarīgus punktus, ko attīstīt – ekonomiku, vides aizsardzību, kā arī sociālo un kultūrvidi," uzsvarus liek J. Grasbergs. Tuvākā laika prioritāte ZM būs spēku koncentrēšana Latvijai labvēlīgas ES Kopējās lauksaimniecības politikas sagatavošanai periodam no 2021. līdz 2027. gadam.

Saimnieka pieredzes rubrikā lasiet interviju ar SIA "Kalmuiža" saimnieku, iepriekšējās Saeimas deputātu Valteru Dambi, kurš šobrīd atgriezies pie sava Limužinas šķirnes gaļas liellopu ganāmpulka izkopšanas un lektora darba. Pieredzes rubrikā arī stāsts par Priekuļu novada z/s "Caunītes", kur saimnieko Zilveru ģimene.

Piensaimekiem iesakām iepazīties ar LLKC ekonomista Raivja Andersona rakstu, kurā salīdzināta Latvijas un citu ES valstu tipisko lielo piena ražotāju saimniecību ekonomika – sā-

kot no darbaspēka izmaksām līdz par ieņēmumiem no piena kilograma. Secinājums – vienlīdzības ES tirgū nav.

Par demonstrējumu, kurā tiek pētīta nelimitētas jaunpiena izēdināšanas metodes ietekme uz teles augšanu un attīstību, žurnālā stāsta LLU VMF Klīniskā institūta asociētā profesore Laima Liepa un LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicīnā Dainis Arbidāns. Turpat arī LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktore Silvijas Dreijeres raksts par to, cik nozīmīga ir trauku tīrība pirmiena izēdināšanā. Piensaimekiem lietderīgs būs arī S. Dreijeres raksts par to, kā mazināt dvīņu dzimšanu govīm.

Vai un kā dzīvnieku ēdināšanā noder lupīna un kāda ir šī kultūrauga ēdināšanas pieredze Smiltenes novada z/s "Jaunkalējiņi", raksta LLKC lopkopības konsultante Kornēlija Averjānova. Savukārt LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta skaidro, kas ir ceolīts un kā to izmantot fermās.

Aitkopjiem noderēs S. Dreijeres raksts par parazitāru kontroli bioloģiskās aitkopības saimniecībās, bet Latvijas Olu ražotāju asociācijas pārstāve Anna Ērliha dod padomus,

kā pašu spēkiem uzbūvēt brūderi jeb bērnu dārzu cāļiem.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_pases_izdevumi/zurnali/2044/2019_gads/

Žurnālu var iegādāties arī LLKC Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

► 1. lpp.

Kategorijā "Nelauksaimniecība – pakalpojumi" pirmo vietu žūrijas vērtējumā saņēma Māris Skujiņš, kurš Līgatnes novadā piedāvās briežu vērošanas staciju, otro vietu – Juris Zīmelis no Preiļu puses ar auto virsbūves iespiedumu remontu bez krāsošanas, trešo vietu – Elīna Zeiliņa no Olaines novada ar radošajām darbnīcām lūpu krāsu izveidē; diplomu un 100 eiro – Kristīne Dunike no Bauskas novada ar SPA procedūru piedāvājumu.

Kategorijā "Nelauksaimniecība – ražošana" par labāko tika atzīta Inga Elksne no Madonas novada ar ideju par pindu un pirtsslotu izgatavošanu. Otro vietu ieņēma Anna Jurgaite no Dobeles novada ar dabīgās kosmētikas "Ezer-vanna" piedāvājumu. Trešo vietu ieņēma Sintija Logina no Preiļu novada ar porcelāna izstrādājumu gatavošanu. Savukārt diplomu un 100 eiro – Evita

Konkursa dalībniekus iedvesmoja romantiskā gaisotne Abgunstes muižā

Brīnķe no Aizkraukles novada ar dažādu koka sagatavju ražošanu.

Kategorijā "Produkcijas pievienotās vērtības radīšana" pirmā vieta par bioloģisko cepumu pusfabrikātu un ogu smēriņa ražošanu tika Leldei Bārai no Jelgavas novada. SIA "Smalkais muslis" no Olaines novada ieņēma otro

vietu, bet Jānis Silabriedis no Rēzeknes novada ar gaļas uzskodu ražošanu – trešo vietu. Diplomu un 100 eiro naudas balvu saņēma arī Evita Šmithena no Talsu novada ar ieceri gatavot pieneņu sakņu un lapu pulveri. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

GLOBALG.A.P. – IESPĒJA LAUKU LIELRAŽOTĀJIEM

Ikvienam lauksaimniecības produkcijas ražotājam, kas vēlas iekļūt starptautiskā tirdzniecības ķēdē, jāreķinās ar dažādu prasību izpildi, tajā skaitā – kvalitāti apliecināšu sertifikātu uzrādīšanu. Viens no tiem ir GLOBALG.A.P.

Jau vairāk nekā 200 tūkstoši ražotāju 135 pasaules valstīs izvēlējušies sertificēties GLOBALG.A.P. sistēmā, lai apliecinātu spēju strādāt videi draudzīgi un ilgtspējīgi. Sertifikācijas sistēma radīta pirms 20 gadiem kā reakcija uz patērētāju vēlmi pēc produktiem, kuru izejvielas izaudzētas ar mazu pesticīdu daudzumu, pēc iespējams mazāk ietekmējot augsni un ūdens resursus, kā arī stingri ievērojot dzīvnieku labturību. Ne tikai to – izejvielai jānāk no saimniecības, kur ir godprātīga attieksme arī pret tajā strādājošajiem.

Vai ražotājiem tiek piedāvāts kārtējais sertifikāts jau papildu daudzajām prasībām, ko uzliek ES un nacionālā likumdošana? “Mēs neuzliekam papildu slogu zemniekiem, kuri vēlas iegūt GLOBALG.A.P. sertifikātu. Daudzas prasības ir atbilstošas tām, ko paredz nacionālās likumdošanas,” tā marta vidū notikušajā konferencē Jelgavā par šīs sertifikācijas sistēmas būtību un ieviešanu skaidroja GLOBALG.A.P. dibinātājs un prezidents Kristians Mollers. Viņš norāda, ka jau šobrīd ES integrētās lauksaimniecības sistēmas prasības ir ļoti līdzīgas GLOBALG.A.P. prasībām, tādēļ ļoti lielas pūles saimniekiem tā iegūšanā neesot jāiegulda. Līdz ar sertifikāta iegūšanu produkcijas patērētājs iegūst iespēju izsekot produkta izejvielu, tā teikt, no lauka līdz galdam. “Sertifikāts nodrošina ražotājam labu reputāciju un palīdz izvairīties no skandāliem, kādi nereti sastopami pārtikas tirgū,” saka K. Mollers.

Konsultantu palīdzība

Lai gan sertifikācijas sistēmas vadītāji apliecina, ka GLOBALG.A.P. sertifikāta iegūšana nav sarežģīta, tomēr iesaka ņemt talkā konsultantus. Latvijā šo sertifikācijas sistēmu šobrīd pārstāv tikai viens cilvēks – Edīte Strazdiņa, kura ir GLOBALG.A.P. pārstāve Latvijā, Krievijā un Centrālāzijā. Talkā apņēmiens nākt LLKC. Jau pieminētās konferences laikā LLKC valdes

UZZIŅA

GLOBALG.A.P. ir starptautiski atzīts lauksaimniecības standartu kopums, kas apliecina labas lauksaimniecības prakses (GAP) izpildi sertificētajā uzņēmumā. Sertifikāts apliecina, ka ražotājs izmanto ražošanas paņēmienus, kas samazina lauksaimniecības ietekmi uz vidi, samazina ķīmisko vielu izmantošanu un efektīvi izmanto dabas resursus, vienlaikus aizsargājot gan darba ņēmēju, gan lauksaimniecības dzīvniekus, ievērojot labturību. GLOBALG.A.P. sertifikātu var saņemt augkopības un lopkopības produkcijas ražotāji, gatavās produkcijas uzglabāšanas noliktavas, mazumtirgotāji un izplatītāji.

priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis un K. Mollers parakstīja vienošanos par sadarbību. Tas nozīmē – LLKC piekrīt apmācīt savus konsultantus darbam ar pašmāju ražotājiem GLOBALG.A.P. sertifikāta iegūšanai. Mārtiņš Cimermanis: “LLKC konsultanti jau pašlaik strādā ar dažādu nozaru saimniecībām, palīdzot sakārtot saimniekošanu, lai tā būtu efektīvāka, videi draudzīgāka un patērētājiem drošāka. Sadarbība ar GLOBALG.A.P. ir jauns, nopietns un jau nākotnē vērstas izaicinājums.”

Kādēļ nepieciešams konsultants? Jebkurš ražotājs, kurš atvērs tīmekļa vietni www.globalgap.org un iepazīsies ar dokumentāciju sertifikāta iegūšanai, sapratīs, kas tas nav tik vienkārši, kā šīs sistēmas veidotāji min. Lai iegūtu sertifikātu, piemēram, augkopībā, saimniecībai jāatbilst 218 prasībām. Visi šie 218 punkti dokumenta formātā ir brīvi pieejami mājaslapā un ikviens ražotājs var tajos ielūkoties un mēģināt saprast, cik no tiem jau tiek izpildīti. Ja kāda no prasībām netiek izpildīta, labākais, ko darīt, ir ņemt talkā konsultantu, kurš palīdzēs sakārtot tos saimniekošanas posmus, kas neatbilst

sertifikāta prasībām. Sertifikācija tiek uzsākta, reģistrējoties GLOBALG.A.P. mājaslapā. Nākamais – jāiesniedz dokuments, kurā atbildēts uz jautājumiem par sertifikācijas prasību izpildi. Auditori šo pieteikumu reģistrē un dodas inspekcijā. Viņi saimniecībā ierodas ražas novākšanas laikā, jo jāredz, vai raža tiek novākta un uzglabāta atbilstoši prasībām. Viņi aplūko laukus, pārbauda to identifikāciju, infrastruktūru, aprīkojumu, kā tiek uzglabāts mēslojums, vai strādnieki darbojas atbilstoši darba drošības prasībām utt. Atklājot kādu neatbilstību, ražotājam tiek dotas 20 dienas tās novēršanai.

Sertifikācijas process ilgst 56 dienas un tā izmaksas var pārsniegt 1000 eiro, lielākās izmaksas ir auditora darbs – jāapmaksā tā ceļa izdevumi un inspekcijā pavadītais laiks. Paša sertifikāta darbības ilgums – 1 gads, tātad – līdz nākamajai ražai.

Kādēļ nepieciešams GLOBALG.A.P.?

Pēc Edītes Strazdiņas teiktā, šobrīd Latvijā ir tikai 3 ražotāji, kam šajā sezonā tika piešķirts GLOBALG.A.P. sertifikāts. Viens no tiem ir ogu audzētājs no Alūksnes puses “Very Berry”. Uzņēmuma īpašniece Gundega Sauškina atzīst: “Svaigas ogas bez sertifikāta eksportēt nevar. Mums Latvijas tirgus ir par mazu, un nebūtu, kur likt produkciju. Turklāt šeit mums nopelnīt ir grūti, bet eksports dod ieguvumu dubultā.” G. Sauškina atzīst, ka ne tikai eksporta iespēja ir ieguvums, sertifikācijas process palīdz sakārtot uzņēmumu: “Mēs sakārtojām visus ražošanas procesus, apzinājāmies trūkumus, sākām veikt sistemātisku un regulāru uzskaiti. Katrai ogu partijai ir savs numurs, kas, ja rodas kādas problēmas, palīdz atklāt un novērt neatbilstības ražošanā.”

Līdzīgi secinājumi ir vēl vienam GLOBALG.A.P. īpašniekam – SIA “Dimdiņi”, kam ar izaudzēto un saražoto Latvijas tirgū ir par šauru. Abi ražotāji gan atzīst, ka sertifikācijas process nav viegls un lēts, taču eksporta iespējas atsever sertifikācijas izdevumus.

Pieredze rāda – ražotājiem, kam nepieciešams eksports un tirgus globālajās mazumtirdzniecības ķēdēs, bez globāli atzīta sertifikāta neiztikt. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

ATTAISNOTIE IZDEVUMI GADA DEKLARĀCIJĀ

Ienākumu deklarācijas sagatavošana par 2018. gadu saistās ar daudzām jaunām lietām. Zinām, ka deklarācija jāiesniedz saimnieciskās darbības veicējiem; deklarāciju sagatavo un iesniedz arī tie, kuriem 2018. gadā nav no visiem ienākumiem ieturēts IIN vai ieturēts par maz. Un vairākus gadus viens no iemesliem, kāpēc iedzīvotāji sagatavo un iesniedz gada ienākumu deklarāciju, ir tas, ka viņi vēlas atgūt IIN par attaisnotajiem izdevumiem.

Atgādinu, ka gan tiem, kas gada ienākumu deklarāciju iesniedz obligāti, gan tiem, kas to var darīt pēc savas izvēles, ir tiesības gada ienākumu deklarācijā iekļaut attaisnotos izdevumus. Arī šajā ziņā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2018. gada deklarācijā ir būtiskas izmaiņas.

Attaisnotie izdevumi par ārstnieciskajiem pakalpojumiem un izglītību. Šādu attaisnoto izdevumu piemērošanas kārtība noteikta MK 31.07.2001. noteikumos Nr. 336 "Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem". Attaisnotajos izdevumos drīkst iekļaut arī ziedojumus un dāvinājumus sabiedriskā labuma organizācijām, budžeta iestādēm un politiskajām partijām.

Fiziskā persona, kura guvusi ar IIN apliekamus ienākumus, var atgūt 20% no saviem vai savu ģimenes locekļu izdevumiem par:

- kvalifikācijas paaugstināšanu,
- specialitātes iegūšanu,
- augstākās izglītības iegūšanu,
- bērnu interešu izglītības programmu apgūšanu,
- medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu,
- veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem.

Attaisnotajos izdevumos par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, ziedojumiem un dāvinājumiem

ietveramo izdevumu kopējā summa gada laikā katram nodokļu maksātājam ir līdz 600 eiro, bet ne vairāk kā 50% no gada apliekamajiem ienākumiem. Par ģimenes locekļiem attaisnotajos izdevumos var ietvert tikai izdevumus par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem (tātad par ģimenes locekļiem attaisnotajos izdevumos neietver ziedojumus un dāvinājumus) 600 eiro apmērā par katru ģimenes locekli.

Personas ģimenes locekļi, kura attaisnotos izdevumus var norādīt savā deklarācijā, ir:

- vecāki, vecvecāki;
- bērni, mazbērni;
- laulātais;
- audzināšanā pieņemts bērns, ja no viņa vecākiem nav iespējams piedzīt uzturādu (alimentus), arī tikmēr, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai;
- nepilngadīgs brālis un māsa, kā arī brālis un māsa, kamēr brālis un māsa turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, ja viņiem nav darbaspējīgu vecāku;
- apgādībā esošu personu apgādājamie;
- aizbildnībā vai aizgādībā esoša persona.

Deklarācijā drīkst iesniegt šādus attaisnotos izdevumus par izglītību:

- izdevumus par augstākās un visu pakāpju profesionālās izglītības iegūšanu valsts akreditētās Latvijas Republikas izglītības iestādēs, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu mācību iestādēs vai, apgūstot valsts akreditētās izglītības programmas (ieskaitot arī izdevumus par mācībām sagatavošanas nodaļās);
- izdevumus par specialitātes iegūšanu valsts akreditētās Latvijas

Republikas izglītības iestādēs, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu mācību iestādēs vai, apgūstot valsts akreditētās izglītības programmas;

- izdevumus par apmācību darbā, profesijā, amatā vai arodā nepieciešamo iemaņu iegūšanai un uzlabošanai, kā arī zināšanu paplašināšanai;
- izdevumus par profesionālās sagatavotības līmeņa paaugstināšanu;
- izdevumus par interešu izglītības programmu (Izglītības likuma izpratnē, 47. pants) apgūšanu bērniem līdz 18 gadu vecumam. Lai šos izdevumus atzītu par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību, fiziskai personai, kura veic šādu apmācību, ir jābūt saņemtai atbilstoši licencei pašvaldībā. Izglītības iestāžu reģistrs ir pieejams mājaslapā www.viis.lv, savukārt informācija par piešķirtajām licencēm ir pieejama www.e-skola.lv.

Deklarācijā drīkst iesniegt attaisnotos izdevumus par dažādiem ārstniecības un medicīnas pakalpojumiem. Tajā skaitā izdevumus par zobārsta pakalpojumiem (ieskaitot zobu protezēšanu), olšūnu punkciju, endoprotežu un citu veidu ar cilvēka organismu savienotu protēžu izgatavošanu un iegādi. Attaisnotajos ārstnieciskajos izdevumos var ieskaitīt izdevumus par vakcinēšanos, kuri ietver arī izdevumus par vienreizlietojamās šļirces un vakcīnas iegādi. Salīdzinot ar iepriekš ierasto kārtību, vairs nav noteikti ārstnieciskie pakalpojumi, kurus attaisnotajos izdevumos drīkst ietvert pilnā apmērā.

Attaisnotos izdevumus norāda deklarācijas D4 pielikumā. **LL**

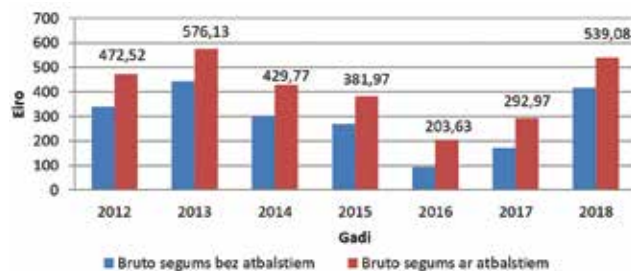
Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

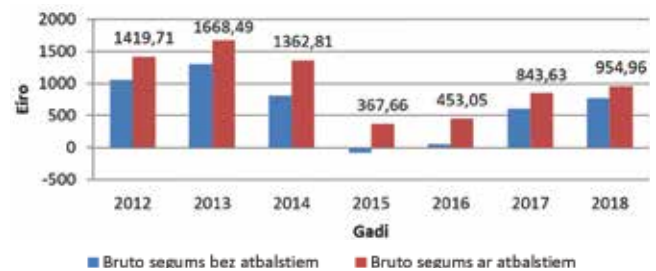
Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

EKONOMIKA

PIRMO REIZI BRUTO SEGUMI SAGATAVOTI TĒJĀM, SPARĢEĻIEM UN SAUSSERŽIEM

1. att. Ziemas kviešu (intensīvi audzētu) bruto segums 2012.–2018. gadā, eiro

2. att. Slaucamās govys (intensīvi audzētas) bruto segums 2012.–2018. gadā, eiro

LLKC jau 25. gadu sagatavo bruto segumu piemērus, lai lauksaimnieki varētu aprēķināt savas saimniecības saimniecības rezultātus. Bruto segumi tiek sagatavoti, sadarbojoties ar nozares ekspertiem, lauku saimniecībām un nozares asociācijām.

Bruto segums ir aprēķins, kurā no ieņēmumiem tiek atskaitītas mainīgās izmaksas. Aprēķini tiek sagatavoti vienai ražošanas vienībai – augkopībā 1 hektāram, bet lopkopībā vienam dzīvniekam. Katrā no tiem izmantota noteikta un konkrēta ražošanas tehnoloģija, kuru pielietojot, tiks iegūts konkrētās ražības vai produktivitātes līmenis. Rezultātu nevar uzskatīt par saimniecības peļņu, jo tā tiek iegūta, no bruto seguma atskaitot saimniecības pastāvīgās izmaksas.

Sagatavotie provizorisks bruto segumu aprēķini par 2018. gadu atšķiras pēc ražošanas intensitātes pakāpes un ražošanas specifikas. Augkopības nozarē tie sagatavoti sekojošās apakšnozarēs: graudaugu, eļļas augu, šķiedraugu un pākšaugu, dārzeņu, augļu un ogu, zālāju audzēšana, lopbarības augu, nektāraugu un tēju audzēšana. Augkopībā pirmo reizi bruto segumi sagatavoti piparmētrām, kumelītēm, sparģeļiem un sausseržiem.

Lopkopības nozarē bruto segumi sagatavoti sekojošās apakšnozarēs: piena lopkopība, gaļas liellopu audzēšana, aitkopība, kazkopība, vīstkopība, biškopība, cūkkopība, zirgkopība un truškopība.

Jau otro gadu tiek sagatavots bruto segums akvakultūrā – karpām, kā arī aprēķinātas dīķa ierīkošanas izmaksas.

LLKC sastādītie bruto segumi pamatojas uz ilggadīgu audzēšanas pieredzi, bet tos nevar uzskatīt par universāliem un kategoriskiem. Lai bruto segumus varētu izmantot konkrētās saimniecības vajadzībām, tie jākorrigē, vadoties pēc saimniecībā izmantotās ražošanas tehnoloģijas un citiem apstākļiem.

Aprēķinot bruto segumus savā saimniecībā, lauksaimnieks var uzskatāmi redzēt ražošanas tehnoloģijas efektivitāti. Ir svarīgi, lai bruto segums būtu pēc iespējas lielāks, tādā veidā tiks labāk nosegtas saimniecības pastāvīgās izmaksas, un tas ļaus iegūt lielāku peļņu. Tā ir svarīgākais rādītājs, pēc kura paaugstināšanas tiecas ikviens lauksaimnieks. Tāpēc ir svarīgi aprēķināt, kādu kultūraugu vai lauksaimniecības dzīvnieku ir nepieciešams audzēt jūsu saimniecībā, lai gūtu augstāku peļņu.

Aprēķinot 2018. gada bruto segumu ziemas kviešiem, tika izmantota informācija par Zemgales reģionu. Citos Latvijas reģionos situācija var būt atšķirīga.

Salīdzinot bruto segumus no 2012. līdz 2018. gadam, var redzēt, ka intensīvi audzētiem ziemas kviešiem 2018. gadā bruto segums ir lielāks kā 2017. gadā (1. att.). Bruto segums ziemas kviešiem 2018. gadā ir augstāks kāds tas bija 2017. gadā, jo strauji ir pieaugušas graudu cenas, kā arī par aptuveni 100 eiro ir samazinājušās mašīnu un roku darbu operāciju izmaksas. To galvenokārt ietekmējis kaltēšanas pakalpojuma cenu samazinājums un fakts, ka 2018. gadā graudu ražas novākšanas laikā valstī valdīja sausums, tāpēc graudi bija ar salīdzinoši zemu mitruma procentu un tos bija nepieciešams kaltēt minimāli vai nemaz.

Positīvs rādītājs ziemas kviešu bruto segumos tiek iegūts arī tādā gadījumā, ja platības netiek pieteiktas atbalsta saņemšanai. Tas ir labs rādītājs, jo norāda, ka arī bez ES un vietējiem atbalsta maksājumiem ziemas kviešu audzēšana ir izdevīga. Arī slaucamo govju audzēšanas bruto segumi pēdējos gados ir pozitīvi arī bez atbalsta maksājumiem. Situācija 2015. un 2016. gadā bija atšķirīga, jo saimniekot bez atbalsta maksājumiem bija diezgan sarežģīti.

Slaucamās govys bruto segums ir rēķināts par intensīvi audzētu slaucamo govī (2. att.). Bruto segumu par 2018. gadu nevar salīdzināt ar citu gadu bruto segumiem, jo tajā izslaukums no govys ir pieņemts 10 000 kg, bet pārējos gados tas bija 8500 kg. Tas tika mainīts, jo lauksaimniekiem ir jādome par saimniecības intensifikāciju un izslaukuma kāpināšanu. Bruto segumā palielinājums ir neliels, jo ir pārrēķinātas arī barības devas, kas ir paaugstinājušas barības izmaksas. Arī algotā darbaspēka izmaksas lopkopībā pēdējos gados pieaugušas.

LLKC izstrādātie provizorisks bruto seguma aprēķini pieejami LLKC mājaslapā: www.llkc.lv, sadaļā „Noderīgi” (<http://new.llkc.lv/lv/nozares/augkopiba-ekonomika-lopkopiba/sagatavoti-provizorisks-bruto-segumi-par-2018-gadu>).

Lai atvieglotu bruto segumu sastādīšanu savām vajadzībām, izmantojiet LLKC izveidoto interneta rīku (http://laukutikls.lv/riki/gross_margins/).

Kristaps VĪTOLS,
LLKC ekonomikas
konsultants
e-pasts:
kristaps.vitols@llkc.lv
tālr. 26030123

FINANSES

VĒL NEIZMANTOTĀS IESPĒJAS LAUKSAIMNIECĪBĀ

ALTUM valdes loceklis Jēkabs Krieviņš stāsta par to, kā Attīstības finanšu institūcija ALTUM ar savu pieredzi un finansēm var nākt talkā Latvijas lauksaimniekiem:

– Lauksaimniecība ir nozīmīga nozare ALTUM izsniegto aizdevumu un garantiju portfeli. Ar mūsu iesaisti īstenoti vairāk nekā 3000 projekti, izsniedzot šajā nozarē kredītus par vairāk nekā 116 miljoniem eiro. Neesam komercbanka, ar bankām sadarbojamies nevis konkurējām, un finansējam tādus projektus, kuros valsts saskata atbalsta nepieciešamību, bet banku finansējums ir ierobežots.

– Pēdējos gados piedzīvoti lauksaimniecībai sarežģīti apstākļi, kā ALTUM var piedāvāt risinājumus problēmsituācijās?

– Galvenais – ja ir grūtības ar finanšu grafiku, laikus doties pie sava finansētāja, lai meklētu risinājumu. Katrs gadījums ir individuāls, taču ir dažādas iespējas, tai skaitā pagarināt aktuālā finansējuma atmaksas termiņu. Pirmkārt, vajag plānot apgrozāmos līdzekļus un darīt to laikus, kas ļaus izvairīties no situācijas, kad vienīgais un galvenais finansētāja izvēles kritērijs ir naudas saņemšanas ātrums. Ņemot vērā klimatiskās pārmaiņas, arī nākotnē būs izaicinājumi, tādēļ ļoti svarīgi vērtēt nosacījumus, uz kādiem nauda tiek piesaistīta, un finansētāju iespējas grūtos brīžos nākt pretī un pārskatīt šos nosacījumus.

– Kā rīkoties, ja banka atsaka finansējumu nodrošinājuma trūkuma dēļ?

– Ja nodrošinājums nav pietiekams, ALTUM var komercbankai piedāvāt kredīta garantiju līdz 80% apmērā no piešķirtā aizdevuma. Garantija, kas paredzēta lauku un lauksaimniecības attīstībai, tiek izsniegta līdz 10 gadiem. Janvārī valdība apstiprināja jaunus garantiju programmas noteikumus, palielinot gan vienam uzņēmējam pieejamo limitu,

Jēkabs Krieviņš

gan atceļot virkni līdzšinējo ierobežojumu noteiktām saņēmēju grupām un finanšu pakalpojumiem. Maksimālais garantiju apjoms ir 1 miljons eiro vienam uzņēmējam vai saistītu uzņēmumu grupai un 3,5 miljoni eiro – lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām.

– Vai ALTUM tikai garantē banku aizdevumus, vai arī pati izsniedz jaunus aizdevumus?

– Izsniedzam lauksaimniekiem arī tiešos aizdevumus, kad banka kādu iemeslu dēļ finansēšanā nepiedalās. Vēlos izcelt ALTUM apgrozāmo līdzekļu aizdevumus, ja nepieciešama nauda izejvielu un materiālu iegādei, kā arī citām saimniecības darbības vajadzībām. Varam piešķirt summu, kas lielāka par nodrošinājumu, ko lauksaimnieks var mums sniegt. Šī aizdevuma limits ir 1 miljons eiro individuāliem saņēmējiem un 2,85 miljoni eiro – lauksaimniecības kooperatīviem. Aizdevumu var piešķirt uz laiku līdz 2 gadiem. Atsevišķos gadījumos ļoti efektīvs ir arī ALTUM pārvaldītā Zemes fonda reversās nomas risinājums.

Tāpat ir pieejams mazais aizdevums lauku teritorijās, kurš paredzēts nelieliem un vidēja mēroga lauksaimniekiem (apgrozījums līdz 70 000 eiro), kā arī zivsaimniekiem

gan esoša biznesa attīstīšanai, gan jauna sākumam. Aizdevumu summa ir līdz 100 tūkstošiem eiro, termiņš – līdz 10 gadiem (līdz 15 gadiem – projektiem, kas saistīti ar nekustamā īpašuma iegādi, būvniecību un renovāciju). Šajā programmā piedāvājam arī apgrozāmos līdzekļus līdz 35 tūkstošiem eiro ar termiņu līdz 3 gadiem, bet aizdevumiem līdz 25 tūkstošiem eiro ir būtiski samazinātas prasības nodrošinājumam, un aizdevumi pieejami bez ķīlas, tikai ar personīgo galvojumu.

– Kā naudas resursu pieejamība var palīdzēt reversā noma?

– Reversās nomas būtība ir lauksaimniecības zemes pārdošana Zemes fondam ar garantētām zemes nomas un atpakaļpirkuma tiesībām. Pārdodot zemi fondam, lauksaimnieks iegūst finanšu resursus un saglabā tiesības lietot zemi, un pēc pieciem gadiem to atpirkt par garantētu cenu, kas fiksēta brīdī, kad zeme tiek pārdota fondam, un šo cenu neietekmēs nekustamā īpašuma cenu svārstības. Reversās nomas darījumā iegūtos resursus klienti izmanto, piemēram, lai iegūtu naudu tehnikas iegādei, ja nauda tam nav pieejama bankā apgrozāmajiem līdzekļiem, kad banka lielu esošo kredītsaistību dēļ saimniecībai nevar izsniegt jaunu apgrozāmo līdzekļu aizdevumu, kā arī, lai norēķinātos ar piegādātājiem.

– Kā reversās nomas darījumos tiek noteikta zemes cena?

– Zemes fonds īpašumu iegādājas par cenu, kas atbilst īpašuma vidējai tirgus cenai pārdošanas brīdī, mīnus 10%. Īpašuma nomas cena gadā ir 5% no pirkuma summas, nomas maksa tiek sadalīta četros vienādos maksājumos.

– Ko vēl finansē ALTUM lauksaimniecības nozarē?

– ALTUM piešķir arī aizdevumus lauksaimniecības zemes iegādei (līdz 430 tūkstošiem eiro), tāpat pieejami investīciju aizdevumi līdz 2,85 miljoniem eiro. Uzsākta īpaša energoefektivitātes atbalsta programma, kur pieejams finansējums dažādiem energoefektivitātes risinājumiem, tostarp lauksaimniekiem.

Plašāk par ALTUM pakalpojumiem lauksaimniekiem – www.altum.lv

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

“KAROTĪTĒS” SAIMNIEKO AR PRIEKU

Tukuma novada Irlavas pagasta “Karotītēs” jau trīs gadus saimnieko Liene un Ričards Kalnciemi. Viņu pamatnodarbošanās ir bioloģisku gaļas putnu audzēšana. Priece jauno cilvēku uzņēmība, kuri pirms vairākiem gadiem nolēma savu ikdienu saistīt ar darbu laukos. Tādēļ tika nopirkta māja ar 14 ha zemes un atjaunojama kūti.

Ģimenē aug dēls un meita, kuri mācās 1. un 2. klasē. Vecāki cer, ka, pārceļoties uz dzīvi laukos, viņu bērni spēs pilnvērtīgāk attīstīties nekā pilsētas vidē. Viņi ir apmierināti ar lauku skolas veselīgo vidi un kvalitatīvi pavadītu ikdienu. Tas ir milzīgs pluss par labu izvēlei dzīvot un strādāt laukos.

Uzsākot saimniekošanu, nebija idejas par konkrētu nodarbošanos. Tā iegrozijsies, ka izvēlējušies audzēt vistas. Jo, skatoties uz veco kūti, tā prasījusi kādu risinājumu. No sākuma bijusi tikai 100 m² liela kūtiņa, kur mācījušies, kā izaudzēt vistu. Mācīties vajadzējis daudz, jo agrāk viņi pat vistu rokās nebija turējuši. Šobrīd saimnieki zina, cik putns ir jutīgs, traumējams, ietekmējams, kā jārūpējas par dzīvnieka labturību. Kad pirmās iemaņas tika apgūtas, tika rakstīti projekti – “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” un “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”. Abi projekti tika apstiprināti, un līdzekļi ieguldīti celtniecībā, iekārtu iegādē. Tagad ir pietiekami daudz automātikas, kas nodrošina putnu barošanu. Tāpat jau gadu kā pašiem ir sava kautuve. “Karotīšu” saimnieki šobrīd Latvijā ir unikāli ar to, ka te ierīkots putnu gaļas sadales cehs. Saimnieki saņēmuši bioloģiskās saimniecības sertifikātu un nodrošina pilnu putnu audzēšanas ciklu no olas līdz cālim, ieskaitot ataudzēšanu, kaušanu, sadali. Šobrīd kūtī ir ap 3 tūkstošiem vistu. Ir atsevišķa istaba, kur vistas dēj olas. No tām inkubatorā katru mēnesi izšķīlas cāļēni. Tie tiek apcubināti atsevišķā telpā 37 grādu temperatūrā. Ir divas broilera istabas, kur vistas aug līdz kaušanai vismaz 81 dienu. Šajā laikā putns dzīvsvarā sasniedz 3,2 kg.

Visiem lauksaimniekiem produkci-

Saimnieki Liene un Ričards Kalnciemi

Foto: no Kalnciemu ģimenes arhīva

“Karotītēs” vistas audzē bioloģiski

jas ražošanā ir nepieciešamas zināšanas, bet tikpat nozīmīga ir māksla produkciju realizēt. “Karotīšu” saimnieki, lai iegūtu lielāku pircēju loku, izveidoja putnu gaļas sadales cehu. Tagad produkcija ir daudzveidīgāka un pircējam sniegta lielāka izvēle produkta iegādē. Šāds solis prasīja daudz darba, arī lai izpildītu visas nepieciešamās prasības. Saimniecei Lienei iepriekšējā darba pieredze bija saistīta ar tirdzniecību. Teorētiski viņa zināja, kā to darīt, bet praktiski realizācija nemaz tik viegli neveicās. Vajadzēja pircējus pārliecināt, pieradināt pie kvalitatīva produkta, un tas nozīmē nepārtrauktu komunikā-

ciju ar klientu. Šobrīd produkcija tiek realizēta veikalos Rīgā.

Aktuāls jautājums ir bioloģiskās barības sagāde. Pašu 14 ha zemes platībā audzē miežus, zirņus, pupas. Tas spēj nodrošināt barību putniem tikai nepilnu mēnesi. Barība tiek iepirkta no bioloģiskajām saimniecībām. Saimnieki priecājas, ka AS “Dobeles Dzirnāvnīks” uzsākusi ražot ekoloģisku barību putniem, kas krietni atvieglot tās sagādi.

Patīkami redzēt jaunu, radošu ģimeni, kura ir apmierināta ar savu darbu. Saimnieki uzsver, ka nevienu mirkli nav zudis prieks par izvēli dzīvot laukos un veicamajiem darbiem ikdienā. Ģimene ļoti daudz strādā, bet brīvajos brīžos kopā atpūšas, uzspēlē skvošu, aizbrauc paslēpot vai papeldēt. Viņu mērķis ir nestāvēt uz vietas, attīstīties. Bet, lai to izdarītu, vēl joprojām daudz jāmacās izprast paša putna vajadzības. Viņu panākumu atslēga ir mums visiem zināmais vārds “darbs”. Saimnieki maksimāli daudz dara paši. Un no katra darba “atlec” kāds cents, kurš paliek savā kabatā. Šis ir stāsts par to, ko spēj izdarīt jauna ģimene, ja ir griba un mērķis, lai dzīvotu un strādātu ar prieku. **LL**

Ilze RUKA,
LLKC Tukuma
nodaļas lauku
attīstības konsultante
tāl. 26800875
e-pasts: ilze.ruka@llkc.lv

DĀRZKOPĪBA

STARPKULTŪRU DEVUMS PAVASARA SEZONAI

Starpkultūru sējums – ziemas rudzi un ziemas vīķi pēc sadīgšanas pirms ziemošanas perioda

Pavasaris nāk ar jaunām cerībām un iespējām. Pēc ekstrēmi sausās pagājušā gada sezonas ziema un ziemošanas periods bija viens no labvēlīgākajiem pēdējo gadu laikā.

Lai arī ziema nebija ilgstoša, bija izveidojusies stabila sniega sega, kas izteikti ilgāk, vairāk un biežāka izveidojās tieši Austrumlatvijā. Līdz ar to augsnē pamazām atjaunojās produktīvā mitruma krājumi. Diemžēl pilnībā produktīvā mitruma krājumi sezonai nebūs pietiekami, joprojām ir vietas Latvijā, kur gruntsūdeņu līmenis ir zemāks par normu. Tas nozīmē, ka šajās vietās būs īpaši naski jāstrādā pavasara darbos, lai sēju un stādīšanu paspētu veikt pie optimāliem mitruma apstākļiem. Katra nokavētā diena noteikti atsauksies uz dārzkopības produkcijas ražu.

Ko tad mēs īsti saucam par starpkultūrām?

Tās ir zaļmēslojuma kultūras, kurās tiek sētas jau zem augoša virsauga, kad visbiežāk tie ir graudaugi, vai rindstarpās. Tāda pieredze dārzkopībā nāk no Dānijas, kad tauriņziežus sēj starp kāpostu rindām.

Mazliet par terminoloģiju tiem, kam patīk ieskatīties arī interneta resursos. Angliski šīs kultūras vēl tiek dēvētas mazliet savādāk. “Cover crops” – latviski mēs ar to saprotam sedzējāugus, kas tās pašas zaļmēslojuma (“green manure”) kultūras vien ir. Otrs termins, ar ko sastapsieties, ir “catch crops” – uztvērējāugi, burtiski tulkojot, dažkārt ir manīts ne tik veikls vārds kā “ķērāj-

kultūras”. Pēdējā laikā vairāk gan zinātnieku publikācijās figurē vārds “service crops” – tā tad pakalpojuma augi, kas arī kaut kādā mērā atbilst tam, ko labu šīs kultūras var dot pēcaugiem.

Visu resumējot, zaļmēslojuma kultūras var izmantot dažādiem mērķiem. Tādēļ var tikt izmantoti dažādi ne tik pierasti nosaukumi, bet vienmēr atceramies, ka ar to saprotami mums visiem gan ļoti zināmie, gan ne tik ļoti pazīstamie zaļmēslojuma kultūraugi.

Ko sekmīgu dārzkopības sezonai var dot starpkultūru audzēšana? Kā tieši un kādā veidā tas var ietekmēt pavasara augsnes apstrādi?

Mitruma nodrošinājums

Ar ko mitruma nodrošinājums ar starpkultūru aizņemtā laukā var atšķirties no tāda, kurā augsne ziemas periodā ir bijusi bez tās. Starpkultūru saknes sniedz ne tikai augsnes auglīgajā kārtā, bet arī apakškārtā un dažkārt vēl dziļāk. Rezultātā ūdens iesūcoties daudz vienmērīgāk piesātina biežāku augsnes kārtu nekā laukos, kur bieži tieši augsnes apakškārtas sablīvējums liedz ūdenim nokļūt dziļākajos slāņos. Tas nozīmē, ka no vēla rudens līdz pavasara veģetācijai starpkultūras saknes sekmē augsnes ierdināšanu, un ir mazāki ūdens noteces zudumi, kādi vērojami augsnēs bez starpkultūrām. Tās uz lauka var vairāk aizturēt sniegu, kas, pavasarim atnākot, izkūst un papildina augsnes mitruma krājumus.

Gaisa nodrošinājums

Gadījumos, ja kā starpkultūras ir sētas tādas kultūras kā eļļas rutks, bal-

tās sinepes, facēlija un auzas, tad, atnākot ziemai, tās pakāpeniski nosalst un sakņu sistēma pamazām mikroorganismu darbības rezultātā sāk noārdīties, taču sakņu izveidotie kanāliņi paliek, kas rada daudz labāku augsnes porainību. Tā rezultātā tiek uzlaboti augšanas apstākļi pēcaugiem.

Barības vielu (elementu) nodrošinājums

Starpkultūrām izveidojot savu sakņu sistēmu (rudēnī), tiek saistīti tādi kustīgi barības elementi kā slāpekļs, kālijs, kalcījs un sērs. Savukārt tādas dziļas sakņu sistēmas starpkultūras kā eļļas rutks vai baltās sinepes, ja vēl ir iesēti pirmajā augusta nedēļā, paspēj ar saknēm pacelt aramkārtas zonā papildu barības elementus no augsnes dziļākajiem slāņiem. Tas īpaši vērtīgi būs pavasarī tādām kultūrām kā ķirbjaugi un puravi.

Mikroorganismu darbība

Starpkultūru sakņu sistēma ir laba barības bāze visdažādākajiem augsnes mikroorganismiem, sīkbūtnēm un augsnes organismiem. Tādā augsnē ir daudz grūtāk savairoties patogēni mikroorganismiem un nematodēm. Augsne kļūst veselīgāka, tā nodrošinot dārzu kultūru sakņu sistēmām labāku attīstību. Tā kā augsnes virskārta ir mājvieta tieši daudziem augu patogēniem, tad to paredzamā darbības atjaunošanās pēc sējas vai stādu izstādīšanas būs būtiski traucēta.

► 9. lpp.

Foto: "Lienas Medus"

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8. lpp.

Kā saskaņot pavasara augsnes apstrādi ar dažādu starpkultūru sugu izmantošanu?

Pēc viengadīgām starpkultūrām

Neatkarīgi no tā, vai audzēšanā ir izmantota viena suga, kad LAD neatbalsta platību maksājumus, vai divu sugu maisījums, ko atbalsta LAD, ir nosacījumi, ka starpkultūrām ir jāaug uz lauka jau no 1. septembra līdz 31. oktobrim. Daudzi audzētāji cenšas šos laukus pēc termiņa beigām apart. Pēc iearšanas nekāds kultūraugs līdz pavasarim neaugs, līdz ar to lauks praktiski ļoti mazā mērā atšķirsies no lauka, kur starpkultūras vispār netika audzētas. Vienīgā atšķirība būs tā, ka atšķirsies nelabvēlīgo – augsni degradējošo apstākļu iedarbības ilgums. Tas nozīmē, ka potenciāli izskalošanās notiks, tikai nedaudz mazāka, ko lielā mērā ietekmēs meteoroloģiskie apstākļi, kādi būs šajos divos audzēšanas mēnešos.

Kāda būtu pareizākā rīcība? Viengadīgās kultūras ir jāiesēj līdz 5. – 10. augustam, tad tās spēs līdz rudenim izveidot labu zaļo masu. Tas ļauj pretendēt arī uz atbalsta maksājumu saņemšanu. Pēc 1. oktobra zemniekiem ir tiesības zaļo masu iestrādāt un apart, taču, masu atstājot uz lauka, ieguvumi būs daudz lielāki, jo darbosies visas tās priekšrocības, kuras pieminējām jau iepriekš. Parasti audzētājus baida tas, kā ar to visu varēs tikt galā pavasarī, taču bažām nav īsti pamata. Ziemas apstākļi dara savu, negatīvās temperatūras un sniegs masu ļoti saspļacina un apjomā samazina. Turpmāk jau pavasara apstākļi paveiks atlikušo, un laikā, kad uz lauka varēs

braukt ar augsnes apstrādes tehniku, masa būs sadēdējusi tiktāl, ka vairs nespēs atstāt jebkādu ietekmi uz augsnes apstrādes kvalitāti.

Lai iegūtu vislabāko pēcietekmi, vajadzētu ievērot sekojošo:

- Tādos laukos liekais mitrums no augsnes virskārtas iesūksies straujāk augsnes dziļākajos slāņos.

- Starpkultūru saknes ļoti labi irdina augsni, tādēļ noteikti ir jāizvairās no atkārtotas pilnas aramkārtas apstrādes.

- Ja izmantota tāda starpkultūra kā lopbarības redīss, tad ir vajadzīga ļoti laba dziļlirdināta augsne, kas sevišķi svarīgi laukos ar sablīvētu augsnes apakškārtu. Tādi lauki būs īpaši piemēroti tādu kultūru kā burkānu audzēšanai, kuriem ir būtiski, lai būtu dziļi irdena augsne.

- Viegla mehāniskā sastāva augsnes praktiski ir gatavas tam, lai atkarībā no audzēšanas sistēmas izkļiedētu minerālmēslus vai organisko mēslojumu. Tikai nedrīkst ignorēt ar zaļmēslojumu saistītās barības vielas, kas, zaļajai masai sadēdot, kļūst pieejamas pēcaugiem.

- Smagāka mehāniskā sastāva augsnes rūpīgāk ir jāpaseko līdz lauku apžūšanas brīdim, lai varētu veikt kvalitatīvu pirmssējas vai stādīšanas augsnes apstrādi. Atkarībā no tā, cik starpkultūru atlieku ir uz lauka, izmanto vai nu diskus, sekli iediskojot (10–12 cm), komplektā noteikti ar adatu vai piešu ruļļiem, tā izveidojot sēklu sējai cietau apakškārtas “gultni”. Stādīšanai ruļļu izmantošana nebūs obligāta, toties tad var papildus izmantot kompaktorus, kas palīdzēs radīt labāku stādu kontaktu ar mitrajiem dziļākajiem slāņiem pēc iestādīšanas.

Kādas no starpkultūrām varētu izmantot tieši rudens posma sējai?

Elļas rutks – viena no pazīstamākajām starpkultūrām, ko var sekmīgi izmantot šis nolūkam, jo tas ir strauji augošs, un tendence pašizsēties (rudeni) maz izteikta. Nedrīkst izmantot laukos, kur vērojama augsta kailgliemežu aktivitāte. Tad būs jāizmanto limacīdi (pret gliemežiem). Nedrīkst izmantot laukos, kur tiks sēti vai stādīti kāpostu dzimtas dārzeņi.

Baltā sinepe – 2018. gada starpkultūru izmēģinājumā jutās ļoti labi, spēja nomākt citas starpkultūras. Var droši sēt ar kailgliemežiem invadētos laukos, jo matiņu dēļ, kas ir uz lapām, kailgliemeži tās neēd. Līdzīgi kā elļas rutkam pastāv tādi paši ierobežojumi pēcaugiem.

Facēlija – var izmantot, tikai ļoti svarīgi savlaicīgi sējas termiņi, līdz 5. augustam. Piemērota zema kālija satura augsnēm, jo palīdz šķīdināt šos savienojumus.

Auzas – var sēt pēc agri novācamiem dārzeņiem un kartupeļiem, jāizvairās sēt pēc graudaugiem.

Lopbarības redīss – ieteicams smagās un blīvās augsnēs to struktūras uzlabošanai.

Noteikti nav vērts izmantot tādas kultūras kā viengadīgā airene, ko ļoti sekmīgi izmanto Rietumeiropā, piemēram tās veģetācijas periods par īsu. Savukārt griķis kā siltummīlis rudenī nejūtas komfortabli. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

PLATĪBU MAKSĀJUMI

PIETEIKŠANĀS PLATĪBU MAKSĀJUMIEM SĀKAS NO 10. APRĪĻA

No 2019. gada 10. aprīļa sākās pieteikšanās platību maksājumiem. Lauksaimnieki tiem var pieteikties līdz šī gada 22. maijam, iesniedzot Vienoto iesniegumu LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā.

Pēdējā diena, kad atbalsta maksājumiem var pieteikties ar kavējuma sankciju, šogad ir 17. jūnijs.

Dīzeļdegvielas ar samazinātu akcīzes nodokli iesnieguma iesniegšana norit vienlaikus ar pieteikšanos platī-

bu maksājumiem – no 10. aprīļa līdz 3. jūnijam.

Šī gada aprīlī un maijā dienests organizē arī klātienē konsultācijas daudzās vietās Latvijā, lai palīdzētu klientiem aizpildīt platību maksājumu pieteikumus elektroniski. Klientiem iespēja iesniegt pieteikumus būs gan minēto konsultāciju laikā, gan apmeklējot LAD klientu apkalpošanas centrus. Konsultāciju grafiku var skatīt dienests mājaslapā www.lad.gov.lv. Par konsultāciju norises laiku var

uzzināt, arī zvanot uz dienesta klientu apkalpošanas tālruni 67095000.

Dienests atgādina, ka no 2019. gada lauksaimnieki vairs nesaņems maksājumu apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi (ADSI). Jaunas saistības lauksaimnieki varēs uzņemties tikai pasākumā “Agrovide un klimats” aktivitātēs “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” un “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei”. **LL**

LAD informācija

LAUKU ATTĪSTĪBA

"KŪPIŅSALA" – MĀJRAŽOŠANA UN LAUKU TŪRISMS IR MŪSU NĀKOTNE LAUKOS

Braucot pa Rīgas–Daugavpils šoseju, pavisam netālu aiz norādes uz Likteņdārzu garāmbraucējus mudina apstāties omulīgs koka namiņš, kurā uzņēmums piedāvā iegādāties kūpinātas un svaigas zivis, tagad arī cūkgaļas un vistas kūpinājumus, dažādus pašu gatavotus gardus un veselīgus našķus. Te saimnieko jauna ģimene, kura pirms diviem gadiem atgriezies no Rīgas dzimtajā Koknesē. Viņi nodibināja savu uzņēmumu "Kūpiņsala".

"Koknese ir mūsu vieta, te gribam izaudzināt savus bērnus un darīt to, kas mums patīk!" – pārliecināti abi jaunie saimnieki koknesieši Līga un Intars Zauli. Nu jau ģimenē klāt ir nākuši divi braši mazi puikas, kas ir vēl lielāks stimuls turpināt iesākto. Līga Latvijas Universitātē ieguvusi ekonomistes izglītību un maģistra grādu stratēģiskajā vadīšanā un līderībā. Pēc studiju gadiem Rīgā Līga sapratusi, ka viņas īstais aicinājums ir kopīgi ar vīru īstenot jaunas biznesa idejas un darboties pārtikas ražošanas un lauku tūrisma jomā. Ideju netrūkstot, jāspēj tik visu pierakstīt un īstenot.

Lauki ņem virsroku

"Kad mācījies vidusskolā, domāju, ka došos studēt uz Rīgu un nekad vairs neatgriezīšos laukos. Tomēr lauki ņēma virsroku! Ar kādu nepacietību mēs ar

Saimniece Līga Zaula ar jaunāko atvasīti veikalā

Top sama zupa

Intaru, dzīvojot kopā Rīgā, gaidījām nedēļas nogales, lai ātrāk atbrauktu uz Koknesi. Kad pieteicās vecākais dēliņš Jēkabs, sapratām, ka negribam, lai dēls augtu pilsētā. Gribam, lai mūsu bērni iet Kokneses bērnudārzā un mācās tajā skolā, kurā esam mācījušies mēs. Mums ir paveicies, ka abi esam koknesieši un nebija jāizdara cita izvēle. Vēl mums ir laimējies ar brīnišķīgiem vecākiem, nākam no stiprām dzimtām," teic Līga.

Iesākto turpina un paplašina

Pirmajā gadā jaunie saimnieki sāka ar kūpinātām zivīm, kuras realizēja savā veikalā. Sākumā vienu dienu nedēļā, tad jau dienu skaists palielinājās, un nu jau veikalā ir vaļā piecas dienas nedēļā. Tā kā veikalam blakus mājā dzīvo Intara vecāki, tad pircējiem ir iespēja

iegādāties produkciju arī ārpus darba laika, piezvanot uz norādīto telefonu pie veikaliņa. "Kūpiņsalas" veikalā gardeži var iegādāties plašu kūpinātu zivju klāstu: Daugavas breksi, ezera breksi, zandartu, līni, līdaku, arī Daugavas samu. No jūras zivīm plauktā gozējas sviestzivis, vilkazivs, vēdzele. Galvenais Daugavas zivju piegādātājs ir Līgas tētis, kuram ir murda licence un kurš jau sen nodarbojas ar zvejniecību.

Sortiments ar laiku ir paplašinājies, un nu saimnieki papildus zivīm pārdod kūpinātu gaļu, pašražotus kārumus un garšvielu maisījumus. Veikalā var iegādāties arī citu mājražotāju produkciju. Tā veikalā parādās vietējās sezonālās ogas un augļi, Līga teic, ka labprāt sadarbotos ar vietējiem uzņēmējiem un piedāvātu tirgot viņu produkciju, lai apmeklētājiem būtu daudzveidīga izvēle.

Sarunās laikā varējām apskatīt uzcelto ražotnes ēku, kas atrodas netālu no veikaliņa. Ražotne ir Pārtikas veterinārā dienesta (PVD) sertificēta, vienā no telpām notiek zivju un gaļas apstrāde, gatavās produkcijas sagatavošana, bet otrā top veselīgie kārumi: riekstiņi ar medu, sēkliņas un garšvielu maisījumi. Līga atzīst, ka sākumā PVD pārbaudes radīja lielu satraukumu, jo nezināmā, lai uzlabotu un sakārtotu dokumentāciju, ir salīdzinoši daudz. Šobrīd viņa domā savādāk: "PVD pārbaudes vērtēju pozitīvi, jo tās mūs uztur tonusā, zinām, kas mums ir nepieciešams, un to arī izdarām. Iesakām arī citiem nebaidīties, jo esam saņēmuši profesionālus ieteikumus un pretimnākošu atbildi."

► 11. lpp.

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapa" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

“Kūpiņsalas” viesu māja

Kūpināto zivju produkcija veikalā

◀ 10. lpp.

Sama zupai būs būt!

Aizvadītajos Sama modināšanas svētkos, kas notiek katru gadu maijā, un Kokneses novada svētkos apmeklētāji varēja nobaudīt “Kūpiņsalas” gardo sama zupu. “Arī šogad Sama modināšanas svētkos 18. maijā vārīsim sama zupu. Esam nolēmuši katru nedēļas nogali doties uz kādiem pilsētas svētkiem un piedāvāt svētku svinētājiem sama zupu vai soļanku,” par vienu no “Kūpiņsalas” jaunumiem stāsta Līga. “Martā kopā ar citiem Kokneses mājražotājiem un amatniekiem piedalījāmies arī Aizkraukles pārnovadu uzņēmēju dienā, kur pircēju atsauce uz kūpinātu zivju pirkšanu bija ļoti laba.”

Visu var iemācīties darot

Uz jautājumu, kur Līga, diplomēta ekonomiste, smeļas idejas produkcijas daudzveidībai un zināšanas par tehnoloģiskiem procesiem, viņa smaidot atklāj: “Laikam tie ir gēni! Visu bērni kopā ar mammu esmu darbojusies virtuvē. Manam tētim Ingusam gadu gaitā ir uzkrāta milzīga pieredze zivju un gaļas kūpināšanā. Vīramāte Elita ir strādājusi par pavāri, arī no viņas esmu daudz iemācījusies. Vēl ir bezgalīgās interneta dzīles. Ja pirmajā reizē nesanāk, mēģinu vēl un vēl, kamēr atklāju īstās sastāvdaļas izcilai garšai – mācos

Paplašina sortimentu ar medu un dažādām pildvielām...

... un uzkodām

darot. Viena no manām kļūdām ir tā, ka aizmirstu pierakstīt atklāto receptūru, nākamajā reizē mēģinu atcerēties, bet tā vairs nesanāk. Jāeksperimentē no jauna! Viens no maniem jaunākajiem meistartīkiem ir riekstiņi ar medu. Nākotnē gribu studēt Latvijas Lauksaimniecības universitātē pārtikas tehnoloģiju, jo savu turpmāko dzīvi saistu tikai ar pārtikas nozari, ēst gatavošana man padodas un sagādā prieku. Man patīk arī komunicēt ar cilvēkiem. Idejas līmenī ir doma par kafējnīcas vai beķerejas atvēršanu. Mūsu kūpinātās zivis ir iecienījuši vietējie iedzīvotāji, jo cenšamies gatavot svaigu, kvalitatīvu

vu produkciju. Tiek pasūtītas zivis uz jubilejām un dažādiem pasākumiem.”

Labā sadarbība Līgai izveidojusies ar SIA “Kokneses Miesnieka gardumi” vadītāju, pieredzējušo pārtikas tehnoloģi Ināru Čeiču, kura nekad neatteic viņai savu padomu vai palīdzību.

Brīvdienų māja gaida viesus

Pagājušajā rudenī SIA “Kūpiņsala” atvēra brīvdienų māju, kas atrodas turpat iepretim ražotnei Daugavas krastā. Latviskā koka ēka ir vēl viens Līgas tēva – prasmīga amatnieka un galdnieka Ingusa Spulles meistardarbs. Arī Intara tētis ir speciālists koka māju būvniecībā. Līga uzsver: “Mums ir viss, lai darbotos, arī spēcīgs atbalsts visādā ziņā no vecākiem.” Sākotnēji Zaulu ģimene to bija iecerējusi kā savu brīvdienų māju, bet, labi apdomājot, sapratuši, ka šī vieta ar gleznaino apkārtni, Daugavas līča tuvumu ir ļoti piemērota tūristiem, kuri vēlas baudīt Kokneses jaukumus. Pārkāpjot brīvdienų mājas sliekšni, patīkami pārsteidz telpu dizains un iekārtojums. Līga ar lepnumu teic: “Te viss ir mana tēta roku darbs, arī mēbeles ir gatavojis viņš.”

Telpu uzkopšanā Līgai palīdz vīramāte Elita. “Esam taču ģimenes uzņēmums! Ar visu varam tikt galā!” – smaidot teic enerģiskā “Kūpiņsalas” saimniece. “Saviem brīvdienų mājas viesiem, ja tiek kūpinātas zivis, kā viesmīlības žestu dāvinām siltu, tikko kūpinātu zivtiņu, kā arī piedāvājam atlaides mūsu veikaliņā.”

Jaunie saimnieki ir gatavi uzņemt arī ekskursantu grupas, kas vēlas iepazīties ar zivju kūpināšanu un degustēt produkciju.

Pagaidām uzņēmums nav startējis projektu konkursos, bet šobrīd “Kūpiņsalas” īpašnieki ir sasparējušies un iesniegs savu ideju Aizkraukles rajona partnerībā LEADER projektu konkursā. Līga teic: “Mums ir padomā vairāki projekti, cerams, ka piecu gadu laikā īstenošim vismaz trīs no tiem. Uzskatām, ka Koknese ir vislabākā vieta, kur attīstīt uzņēmējdarbību. Labprāt vismaz reizi ceturksnī tiktos kādā pasākumā ar citiem Kokneses novada uzņēmējiem, lai dalītos pieredzē un iegūtu jaunu informāciju.”

Ineta SPROĢE,
LLKC Kokneses
novada lauku
attīstības konsultante
tālr. 65133642
e-pasts: ineta.sproģe@llkc.lv

MEŽSAIMNIECĪBA

PĀRDOT MEŽA ĪPAŠUMU VAI CIRŠANAS TIESĪBAS?

Nereti mūs dzīvē pārsteidz situācijas, kurās nepieciešami papildu līdzekļi, piemēram, veselības sakārtošanai, bērnu skološanai vai kam citam. Tad lūkojamies uz mežu, kur esam ieguldījuši un varam iegūt nepieciešamos līdzekļus. Būtu jāizšķiras – pārdot meža īpašumu jeb tikai vienu vai vairākas cirsmas (ciršanas tiesības).

Meža īpašuma pārdošana

Šķiet, ka vieglākais variants būtu pārdot meža īpašumu. Vienreiz saņemt līdzekļus un dzīvot bez turpmākām rūpēm par meža apsaimniekošanu un uzturēšanu. Mežu var pārdot fiziskai vai juridiskai personai, vai arī valstij – AS “Latvijas valsts meži” par aktuālo tirgus cenu. Tomēr jāatceras, ka meža vērtība ar katru gadu pieaug, reizēm pat neatkarīgi no mums, un vienreiz iegūtie līdzekļi ātri iztērējas.

Aktuāls jautājums par meža pārdošanu var kļūt arī tad, kad uzrunā kāda reklāma vai veikls uzņēmējs, kas iebrucis jūsu mājas pagalmā ar vilinošiem piedāvājumiem. Tad gan jābūt piesardzīgiem. Nekad nevajag piekrist pirmajam piedāvājumam, lai arī tas šķistu vilinošs. Ja tomēr esat nolēmis meža īpašumu pārdot, jāatceras, ka pēc nekustamā īpašuma pārdošanas fiziskai personai var nākties maksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli 20% apmērā no saņemtā ienākuma.

Augoša meža (ciršanas tiesību) pārdošana

Lēmumu par meža pārdošanu nevajadzētu sasteigt, jo pastāv arī alternatīva – ciršanas tiesību pārdošana. Tas ļauj gan iegūt līdzekļus, gan saglabāt

Pirms cirsmas pārdošanas jānosaka kokmateriālu daudzums un cena

savā īpašumā mežu. Ja pēc ciršanas tiesību pārdošanas pārdomājat un vēlaties mežu pārdot, droši to varēsiet darīt.

Lai pārdotu ciršanas tiesības (cirsma), meža īpašniekam jāorientējas meža apsaimniekošanā vai jāvērsas pie meža speciālista, kas palīdzēs saplānot cirsma. Ja tās būs kailcirtes, cirsmas nepieciešams iestīgot un novērtēt izcērtamos kubikmetrus (izmērīt kokiem augstumu un caurmēru), lai ar speciālas programmas palīdzību varētu noteikt kubatūru. Tas nepieciešams, lai noteiktu pārdošanas cenu. Vērtējumu iespējams pasūtīt pakalpojumu sniedzējiem. Pirms ciršanas tiesību pārdošanas Valsts meža dienestā jāizņem ciršanas apliecinjums (atļauja). Cirsma var pārdot fiziskai vai juridiskai personai, vai arī izsolē, piemēram, www.mezabirza.lv. Noteikti jānoformē **cirsma pirkuma līgums**, kas garantēs šī darījuma likumību.

Svarīgi atcerēties, ka par ienākumiem no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas piemēro 10% likmi, ko ietur pircējs. Tas gan ir jāpārbauda, citādi nāksies maksāt pašam. Attiecībā uz PVN jāatceras, ka fiziskai personai, kas vienu reizi 12 mēnešu laikā ir veikusi vienu darījumu, kurš nav saistīts ar tās saimniecisko darbību, bet kura rezultātā nav pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekš-

nis – 40 000 eiro, nav jāmaksā nodoklis. Savukārt, ja būs pārsniegts šis sliekšnis, jāreģistrējas kā PVN maksātājam.

Pozitīvi, ka, pārdodot cirsma, mežs paliek īpašumā, meža īpašnieks var turpināt rūpēties par savu meža īpašumu un saņemt ienākumus nākotnē.

Piemērs. Meža īpašums 5,6 ha platībā, dažāda vecuma un sugu audzes ar kopējo krāju 1700 m³. Īpašumā pieaugusi bērzu audze ar egli piemistrojumā cērtamā vecumā 2,6 ha 700 m³ apjomā. Cērtamā audze novērtēta par 29 000 eiro. Visa īpašuma tirgus vērtība pēc tā brīža kokmateriālu cenām bija 41 000 eiro. Pārdodot īpašumu un nomaksājot ienākuma nodokli 20%, īpašnieks iegūtu aptuveni 33 000 eiro. Izvērtējot kokmateriālu tirgus situāciju, īpašnieks pieņēma lēmumu pārdot tikai ciršanas tiesības uz 2,6 ha kailcirti interneta izsolē. Tā bija veiksmīga, ar vairākiem solījumiem, un ciršanas tiesības tika pārdotas par 35 600 eiro. Īpašnieka tīrais ienākums, samaksājot 10% nodokli, būtu 32 900 eiro. Tas ir līdzvērtīgs ienākumam no visa īpašuma pārdošanas. Turklāt zeme un mežs paliek īpašniekam. **LL**

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tāl. 63050477

IESPĒJA PIETEIKTIES ATBALSTAM MEŽSAIMNIECĪBĀ

No šī gada 1. aprīļa līdz 7. maijam Lauku atbalsta dienests (LAD) izsludina pieteikšanos atbalsta saņemšanai pasākuma “Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā” trīs apakšpasākumos par kopējo publisko finansējumu vairāk nekā 7 miljoni eiro.

Kārtā atbalstīto projektu īstenošanas beigu termiņš ir 2023. gada 1. septembris. Plašāk par prasībām atbalsta pretendentiem, nosacījumiem atbalsta saņemšanai un citiem jautājumiem var lasīt LAD mājaslapā sadaļā “Atbalsta pasākumi”. Projektu iesniegumi jāiesniedz, izmantojot LAD elektroniskās pieteikšanās sis-

tēmu, vai personiski LAD reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs, vai LAD Centrālajā struktūrvienībā Zemkopības ministrijas Klientu apkalpošanas centrā Rīgā, Republikas laukumā 2.

Finansējums tiek piešķirts ELFLA un LAP ietvaros. **LL**

LAD informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

250 MILJONI EIRO VESELĪGAI ĒŠANAI SKOLĀS

Eiropas Komisija marta beigās apstiprinājusi budžetu skolu apgādei ar augļiem un pienu 2019./2020. mācību gadā, nosakot, ka kopā 145 miljonus eiro ES valstis varēs izlietot augļu un dārzeņu iegādei, bet 105 miljonus eiro – piena un citu piena produktu iegādei.

Tādējādi ES turpina pirms vairākiem gadiem uzsāktu *Skolas piena* un *Skolas augļa* programmu, kuru mērķis ir veicināt veselīgas ēšanas ieradumus bērniem visās ES valstīs.

Lauksaimniecības un lauku attīstības komisārs **Fils Hogans** saka: “Pateicoties ES skolu apgādes programmai, mūsu bērniem ir iespēja izmantot uzturvielām bagātu, drošu un kvalitatīvu Eiropas lauksaimnieku ražotu pārtiku un vienlaikus uzzināt par to, no kurie-

nes tā nāk. Komisija lepojas ar piedalīšanos šajā mācību ceļojumā, ar kura palīdzību jau no agrīna vecuma iedibina veselīgus ēšanas paradumus.”

EK informācija liecina, ka 2019./2020. mācību gadā Latvijai augļu un dārzeņu iegādei skolās piešķirti 782 082 eiro, bet piena un piena produktu iegādei – 740 753 eiro. EK publicējusi novērtējuma ziņojumu, kas liecina, ka 2017./2018. mācību gadā ES skolu apgādes programmā piedalījās apmēram 159 000 skolu. Pateicoties finansējumam no ES budžeta vairāk nekā 182 miljonu eiro apmērā, bērniem Eiropā tika izsniegti kopā 255 500 miljoni tonnu svaigu augļu un dārzeņu un 178 miljoni litru piena.

Valstīm, kas vēlas piedalīties ES skolu apgādes programmā, pieteikums

atbalstam jāiesniedz Komisijai līdz janvāra beigām. Indikatīvais piešķirtums no ES budžeta katrai dalībvalstij pamatojas uz skolēnu skaitu katrā valstī un, piena gadījumā, uz iesaistīšanos iepriekšējā programmā. Valstu iestādes var brīvi pārnest piešķirtā budžeta daļu (20–25%) no vienas sadaļas uz otru. Tās var arī apliecināt gatavību izmantot lielāku apjomu nekā pieprasītais, ja citas dalībvalstis atsakās izmantot visu tām piešķirto apjomu.

Izniedzamo produktu izvēle balstās uz veselības un vides apsvērumiem, sezonālā, daudzveidību un pieejamību. Dalībvalstis var veicināt vietējo vai reģionālo iepirkumu, bioloģiskās lauksaimniecības produktus, īsas piegādes ķēdes, ieguvumus vides jomā un lauksaimniecības produktu kvalitātes shēmas. **LL**

MEŽA PLATĪBAS – 43% NO ES TERITORIJAS

No ES kopējās platības meža zemes klāj 43% jeb 182 miljonus hektāru, liecina Eiropas Komisijas publicētie dati par 2015. gadu, kas ir jaunākie pieejamie.

Mežainā zeme aizņem nedaudz lielāku daļu nekā lauksaimniecībā izmantojamā platība (aptuveni 41%). Vairāk nekā puse no meža zemes platībām ir septiņās ES dalībvalstīs. Nedaudz vairāk kā trīs ceturtdaļas meža no kopējās platības klāj Somiju un Zviedriju, bet Slovēniju – 63%. Četrās ES dalībvalstīs – Igaunijā, Latvijā, Spānijā un Portugālē – meža platības ir 54–56% robežās no kopējās platības.

Meža platības daļa no kopējās ze-

Mežu ieguldījums siltumnīcefekta gāzu emisiju absorbēšanā, 2016. gads (% no SEG apjoma, ko absorbē meži ES valstīs)

mes platības ir viens no ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (SDG) globālajiem rādītājiem. Tas ir iekļauts arī ES

SDG rādītāju kopumā, ko izmanto, lai uzraudzītu virzību uz ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. **LL**

BADA DRAUDI – 53 PASAULES VALSTĪS

Aptuveni 113 miljoni cilvēku 53 valstīs piedzīvoja akūtu pārtikas trūkumu 2018. gadā, salīdzinot ar 124 miljoniem 2017. gadā, secināts aprīļa sākumā ES un Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) ziņojumā.

Ziņojumā secināts, ka pērn samazinājies cilvēku skaits, kas saskaras ar pārtikas krīzēm, tomēr to skaits krietni pārsniedz 100 miljonus, turklāt pieaudzis krīžu skarto valstu skaits. Tāpat secināts, ka tuvu pārtikas krīzei atrodas vēl 143 miljoni cilvēku 42 val-

stīs. Akūtas bada problēmas pieaug astoņās valstīs: Afganistānā, Kongo Demokrātiskajā Republikā, Etiopijā, Nigērijā, Dienvidsudānā, Sudānā, Sīrijā un Jemenā, bet vēl 17 valstīs akūts bads saglabāties iepriekšējā gada līmenī. Klimata un dabas katastrofas 2018. gadā akūtas pārtikas trūkumu radīja 29 miljoniem cilvēku 13 valstīs, bet divās valstīs – Ziemeļkorejā un Venecuēlā – situācija nav analizēta datu trūkuma dēļ.

“Lai izbeigtu badu, mums ir jāapkarro galvenie tā cēloņi: konflikti, nestabilitāte, nepietiekami ātra reaģēšana uz

klimata radītiem triecieniem. Jārūpējās par pienācīgu pārtiku bērniem, sievietēm tiesībām rīkoties ar īpašumu, jāstiprina lauku infrastruktūra, lai sasniegtu bada likvidēšanas mērķi. ANO Pārtikas programmai ir jāuzņemas iedzīvotāju kopienu saliedēšana un situācijas stabilizēšana. Taču vairāk par visu nepieciešama pasaules līderu rīcība konfliktu atrisināšanā, lai palīdzētu likvidēt badu,” norāda ANO FAO Pasaules pārtikas programmas izpilddirektors Deivids Bīslis. **LL**

Pēc AG-Press informācijas ziņas sagatavoja
Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2019. GADA MAIJĀ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu,
iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums
vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš	Aprīlis												Maijs												Jūnijs											
	1	5	9	10	14	15	16	21	22	23	25	29	30	1	5	6	7	10	14	15	19	20	21	22	23	28	31	1	3	15	17	20	28			
Platību maksājumi																																				
Valsts atbalsts																																				
Lauku attīstības pro-grammas pasākumi																																				
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds																																				
Grāmatvedība un nodokļi																																				

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

UZŅĒMĒJDARBĪBA

KRISTĪNES SIRDSLIETA – KERAMIKA

Pašā Latgales sirdī, Preiļu novada Aizkalnes pagastā, dzīvo un strādā keramiķe Kristīne Nicmane. Izbaudījusi Rīgas ērtības un pilsētas dzīvi, viņa uz Aizkalni pārcēlās pirms pieciem gadiem, atjaunojot ģimenes īpašumu. Kristīnei patīk lauki un lauku dzīve, tāpēc par algotu darbu tuvākajā pilsētā viņa nemaz nedomāja, bet loloja sapni par savu uzņēmējdarbību.

Lai arī Kristīnes izglītība nemaz nav saistīta ar keramiku un mākslu, tomēr jau no mazotnes viņai piemīt mākslinieka gars. Jautājot, ar ko tas viss sākās, keramiķe atzīst, – atbraucot uz Latgali, bija jāsāk kaut kas darīt, un keramika bija tā nozare, kas aizrāva. Sākotnēji nemaz tik viegli nevedās, jo bija sarežģījumi ar materiālu iegūvi, izmantojot vietējos resursus. Entuziasmam nerimstot, bija jāmeklē citi materiālu rašanas ceļi, un mūsdienīgu tehnoloģiju pasaulē internets pavēra iespēju tikt pie kārotajiem materiāliem. Viņa paņēma pirmo māla piku un sāka iemēģināt savu roku. Lai arī iznākums nebija keramiķa snieguma cienīgs, ģimene bija lielākais atbalsts, mudinot turpināt iesākto.

Trauki jau ieguvuši pircēju atzinību

Zināšanu bija salīdzinoši maz, kā arī pieredzējuši keramiķi nelabprāt dalījās ar savu pieredzi, saskatot Kristīnē potenciālu konkurentu. Taču Kristīne nepadevās, apmeklēja kursus, daudz lasīja, piedalījās meistardarbnīcās un ceļoja, lai iegūtu zināšanas māla apstrādē. Lai arī keramiķe atzīst, ka vēl ir daudz jāpilnveidojas, trauki jau ieguvuši Preiļu iedzīvotāju un tūristu atzinību.

Kristīnes Nicmanes veidotie keramikas trauki

Foto: no Kristīnes Nicmanes personīgā arhīva

Keramiķe Kristīne Nicmane

Viens no pirmajiem finansiālajiem atbalstiem uzņēmuma veidošanā bija Preiļu novada domes līdzfinansējums. Kristīne piedalījās mazo un vidējo komercsabiedrību un saimnieciskās darbības veicēju projektu konkursā un saņēma līdzfinansējumu elektropieslēguma jaudas palielinājumam, keramikas krāns un virpas galvas iegādei. Papildus piesaistot LEADER finansējumu, tika iegādāts moderns keramikas darbnīcas aprīkojums. Darbnīcas un veikala telpas izveidei tika piesaistīti ģimenes personīgie līdzekļi.

Keramikas darbnīca Aizkalnē

Veikaliņš, kurā var iegādāties keramiku

Vislabprātāk veido praktiskas lietas

Kristīne izgatavo keramikas traukus, suvenīrus, interjera priekšmetus un dažādas mākslas objektus. Papildus piedāvā keramikas meistardarbnīcas individuāli un grupās, kā arī izbraukuma meistardarbnīcas. Vislabprātāk viņa veido praktiskas un noderīgas lietas un traukus, kas ir lielākais biznesa balsts. Katrs izgatavotais trauks ir unikāls un vienā eksemplārā, jo tas ir roku darbs. Tā kā pamatizveidvielas ir salīdzinoši dārgas, brāķis šajā biznesā nav pieļaujams. Tomēr, ja tāds gadās, arī to var mēģināti pārdo, samazinot cenu. Māksliniece uzsver, ka tos mazos brāķīšus, kas ir radušies, ar neapbruņotu aci nemaz nevar pamanīt, tam ir nepieciešamas zināšanas un izpratne. Saražotos traukus ir iespējams iegādāties uz vietas Aizkalnē – keramiķes izveidotajā veikaliņā un internetveikalā www.edsi.com.

Foto: no Kristīnes Nicmanes personīgā arhīva

Kristīne ar saviem traukiem labprāt piedalās arī dažādos pasākumos un izstādēs

◀ 15. lpp.

Trauku izgatavošanas process nav viegls, tas ir ne tikai sarežģīts un laikietilpīgs, bet arī fiziski smags. Ražošana sākas ar māla masas sagatavošanu un izmīcīšanu, kā arī piedevu pievienošanu pēc nepieciešamības. Nākamais posms – formas izveide, mālu lipinot ar rokām, virpojot uz podnieka virpas, rullējot vai lejot ģipša formās.

Dienu izstrādājums žūst kontrolētā temperatūrā, lai izslēgtu izstrādājuma deformēšanās risku. Tad seko apstrāde, kājas noformēšana, trauka pulēšana, kā arī osu pievienošana. Svarīgs posms ir trauka apdedzināšana, kad māls top par keramiku. Tikai tad tas kļūst izturīgs un nešķīst ūdenī, šo procesu keramikā sauc par biskvīta dedzinājumu.

Mālu apdedzina neglazētu līdz 1000 grādu temperatūrā. Tad seko glazūras uzklāšana, tai jāizceļ trauka forma, jāsaucina ar izvēlēto materiālu. Pēdējais posms ir dārgmetālu uzklāšana, – gatavo priekšmetu apstrādā ar izvēlēto metālu (zelts, platīns, lustra) un apdedzina

trešo reizi 700 grādu temperatūrā. Iepazīstot ražošanas procesu, ir saprotama radītā trauka vērtība.

“Jašas podi”

Šobrīd uzņēmums ir atpazīstams kā “Jašas podi”. Interesējoties, kā nosaukums radies, uzņēmēja norāda, ka mājas tuvumā tek Jašas upe. Līdz ar to uzreiz bijis skaidrs, ka būs “Jašas keramika”. Tā kā uzņēmums atrodas Latgalē, Kristīne kā labskanīgāku atzina firmas zīmi “Jašas podi”. Keramiķe smeļoties piebilst, ka daži uzskata, ka viņu sauc “Jaša”, līdz ar to šāds nosaukums radies.

Uzņēmējas turpmākie sapņi ir izveidot savu produktu līniju ar vienotu stilu, kas nodrošinātu lielāku atpazīstamību un popularitāti. Kā arī atrast un pāriet ražošanā uz viena veida mālu. Līdz šim trauku ražošanai tiek izmantoti septiņu veidu māli.

Svarīgs apkārtējo viedoklis

Lai vēl vairāk noticētu savai idejai, Kristīne 2018. gadā piedalījās LLKC rīkotajās mācībās “Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai”. Jautājot par lietderīgumu, keramiķe norāda, ka jaunu biznesa teoriju jau neiemācīsies, bet vēlreiz visu atkārtot un satikt radošus, jaunus cilvēkus un pasniedzējus bija noderīgi. Tā bija iespēja vēlreiz noticēt savai idejai un nepadoties. Izraušanās no savas ikdienas rutīnas deva motivāciju un spēku. Laukos dzīvojošajiem bieži trūkst komunikācijas, tikšanās ar cilvēkiem, lai varētu uz savu ideju paskatīties no cita skatu punkta, tāpat uzklausīt

Darba procesā

apkārtējo viedokli un domas. Kristīne atzīst, ka piedalīšanās mācībās deva vēl lielāku stimulu pierādīt pašai savu varēšanu, saražot oriģinālus produktus un apzināties to patieso vērtību. Viņa saka: “Katru dienu izgatavojot traukus, iegūstu aizvien lielāku pieredzi un pilnveidoju prasmes šajā jomā.”

Tā kā apkārtne darbojas podnieki, kuri turpina novada bagātās tradīcijas, Kristīne nespēj sevi pieskaitīt pie Latgales keramiķiem, jo uzskata, ka vēl ir daudz jāmācās, un tikai tad, kad viņa izveidos savu produktu līniju, varētu domāt par personalizēšanas rīkošanu un trauku prezentēšanu plašākai publikai, lai iegūtu arī vietējo keramiķu atzinību. **LL**

Jolanta AUGŠPŪLE,
LLKC Preiļu konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: jolanta.augspule@llkc.lv
tāl. 26788681

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “IBC Print Baltic”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.